

**A Promantor SE Barlangkutató
csoportjának 1976-ban végzett munkái**

Csoportunk a Promantor SE keretén belül 1976 novemberében alakult meg, de más 1975-76-ban is más kutató csoportokhoz csatlakozva végeztünk bontást, feltárást.

Nagyobb munkáink a következők voltak:

Résztvettünk a Lujza luka zomboly kb 40 m mélységig való feltárásában.

Több csapat barlangkutatóival közösen kibontottuk a Nászlyuk barlang omladékos bejáratát, s így sikerült bejutni a kb 40 m összjárat hosszúságu barlangba.

Részt vettünk a Kopasz vigasz barlang kibontásában és a még folyamatosan lévő térképezésében.

Több csapat tagjaival együtt dolgoztunk a 404-es barlang bontásánál.

Zömmel a jelenleg csoportunkba tartozó kutatók bontották ki kb 25 m hosszúságban a 38-as forrásbarlangot.

Csoportunk kutatói részt vettek a Szente István által vezetett, több egyesület kutatóiból álló táborozáson, melyen első sorban a Hármaskuti viznyelő megbontása volt a feladat.

Résztvettünk a Diabóz barlang feltárásában is.

A feltárásokat és a szakmai kutatómunkát legtöbb esetben Szente István geológus irányításával végeztük, ezért a csoport megalakulása után őt kértük fel szakmai tanácsadónak. Kutatási feladatainkon kívül csoportunk jelenlegi tagjai turázási jeleggel barlang és zomboly mászással is foglalkoznak.

Elsősorban az Alsó hegy, a Bükk és budapest környéki barlangokban.

Kopasz vigasz barlang
leírása

A barlang a Nagy Kopasz-gally széles lapos tetejének délnyugati részén található kb. 550 m tengerszint feletti magasságban.

A barlang bejáratát 1973. tavaszán terepbejárás közben találták, a Szent István vezette különböző egyesületek tagjaiból álló munkaközösség tagjai.

Ennek a munkaközösségnek a tagjai azonban túlnyomó részt a budapesti Vörös Meteor TE hegymászóiból és a Tektonik barlangkutató csoportba tartozó kutatókból álltak.

A bejárat mögötti 5-10 m hosszú járat már ekkor be lett járva. 1973-nyarán a Szabó-Pallagi Nemzetközi Barlangkutató tábor résztvevői közül néhányan a barlangban 1 napos bontást végeztek. Ez azonban nem vezetett újabb járatok feltárásához.

Ez a Nagy Kopasz gally tetején talált barlang rövidsége ellenére szakember számára érdeklődésre tartott számot, mert

- nem töbrös felszínen található,

- a fensik fölé emelkedő hegytetőn nyílik, ~~xxxx~~ azaz úgy tűnt, hogy nem afenssikről ismert zombolyokhoz hasonló karszt objektumról van szó.

1976. nyarán egy 7 főből álló csoport 1 hetes tábor keretében megbontotta az akkor kb. 10 m hosszú barlangot és újabb járatokba jutottak be. Ezekből a járatokból további kisebb nagyobb bontásokkal sikerült a jelenlegi barlangot feltárni.

Az 1976 nyári sikeres tábor résztvevői a következők voltak:

Fazekas János
Fazekas Ferenc
Kovács Péter
Börcsök Péter
Tinya Sándor
Szent Istvánné
Szent István

Alkalmilag 1 hét végén mások is besegítettek a tábor munkájába, így

Balogh László
Pelikán István
Lengyel János

Ennek a kutatócsoportnak az 50 %-a a Promontor SE tagja. A barlang nevét arról kapta, hogy a feltáró munkára vállalkozott barlangkutatók közül 3 kutató Fazekas János, Kovács Péter, Tinya Sándor közvetlenül a honvédséghez való bevonulásuk előtti szabadságát áldozta a barlang feltárására.

A Kopasz vigasz barlang tüzköves mészkőben alakult ki. Járataiban igen jól megfigyelhető az 5-20 cm vastag csikók váltakozása a 3-4-szer vastagabb mészkő padokkal. A barlang egy észak-északkelet irányu hasadék mentén alakult ki. Járatai~~ak~~ általában hasadék szerűek. Az elsőbb szintek járatainak mennyezetében sok helyen 1 - 4 m átmérőjű fél-gömb alakú bemélyedése - a budapesti hévizes eredetű barlangokból ismert gömb fülkékre hasonlító formák - figyelhetők meg.

A gömb fülke alatt a járat minden esetben a gömb fülke átmérőjénél kisebb járat keresztmetszettel hasadékszerűen folytatódik. A barlang felsőbb járatainak talpát szögletes 5 - 30 cm átmérőjű mészkő törmelék tölti ki, törmelék lejtőket alkotva. A kötőrmelék között agyagos kötőanyag csak elvétve található. Megfigyelhető, hogy a kötőrmelék x lejtő kezdeténél felnyuló kürtők vannak, melyek fokozatosan felharapódzó omlással alakultak ki. A barlang bejárata is, egy a felszint erőssen megközelítő kürtő felszínig való felharapódzásával jött létre. Az alsóbb szintek falait több helyen rösszúl fejlett borsókó bevonat borítja. Érdekes, de sajnos a bejárásokkal óvatatlanul megsemmisülő képződmény a törmelék lejtő kötőmbjein, illetve tulnyomólag a kötőmbök élein megfigyelhető porózus szerkezetű gyepcseppkőhöz hasonló borsósó szerű képződmények. Ezek a képződmények képződési helyük alapján valószínűleg aerosol eredetűek.

Szente István
szakmai tanácsadó

A Pramantor SE barlangkutatóinak
1976-ban végzett munkái

Csoportunk a Pramantor SE keretén belül 1976 novemberi meg, de már 1975-76-ban a Budai Spartakusz fennhatóság kutatóinak nagyobb része szervezett formában végzett ku. feltárást.

Az 1976-ban végzett munkánk eredménye a következő volt:

A Lujza-Lyuka-zsombaly kb 18 méter mély, járatának végében talált hasadékot járható méretre bővítettük és így bejutottunk a jelenleg kb 40 m mély zsombalyba. A zsombaly a kibontott szükület után 4 méter magas lapos teremben, majd egy újabb szükület után egy 20-25 méter mélységű, átlag 5 x 3 m keresztmetszetű kürtőben folytatódik. A kürtő alját jelenleg négy irányba futó, törmelékkel eltömődött hasadék képezi.

A Nászlyuk-barlang bejáratát szükő és törmelék találkozásánál, a bõbör fenekén sikerült kibontani. Az omladékos bejárat alatt, bejutottunk a több járatból álló kb 40 m összhosszuságu barlangba, melynek az általunk megnyitott bejárata az omladék miatt veszélyes.

A Kopasz-vigasz barlang törmelékes alját megbontva bejutottunk a kb 150 m összhosszuságu barlangba, melynek térképezése már folyamatban van. A barlang feltárásának történetét és leírását mellékleten mutatjuk be.

A 38-as forrásbarlangban, melynél a foszilis forrasszájat bontottuk meg, 25-30 m összhosszuságu járatot sikerült feltárni. Az agyaggal kitöltött járatok idáig egy 4 x 2 x 1 és egy 4 x 5 x 3 méter méretü termet nyitottak meg. A járatok folytatását is agyag tölti ki. Hozzávetõleges szintezéssel megállapítottuk, hogy a jelenlegi végpont és a mûködõ forrasszáj szintje közötti különbség 3-4 méter lehet.

A Hármaskuti viznyelõ bontásánál a felszíntõl 6 méter mélységben egy NYDNY irányban induló hasadék mellett kioldott üreget találtunk, melyet követve több szükület kibõvitése után kb 15 méteren 1 x 2 x 4 méteres terem után a járat végleg elszükült. Ezek után a bontást tovább folytattuk az eredeti induló akna alján - 6 métertõl lefelé a szükő és a törmelék határán.

3.2 A Kossuth-barlang rendszeréhez tartozó objektumok kutatása

Gergés-lápai-víznyelő

A Kossuth-barlang rendszeréhez tartozó víznyelőt 1977-ben tárták fel, 1981-es továbbkutatását követően -23 m mélységig volt ismert. Ezt követően a nyelőszáj - a faácsolat elkorhadása miatt - életveszélyessé vált. A további kutatás alapfeltétele volt a nyelőtölcsér biztonságossá tétele. Ennek érdekében a tábor ideje alatt egy monolit vasbeton biztosítást építettek a kitisztított nyelőbe és a bejáratí szakasz szűkületét megszüntették. Az elvégzett munka eredményeként a víznyelő további feltárása kisebb létszámú csoportokkal, néhány napos időtartammal is elvégezhető.

A vasbeton biztosító szerkezet zsaluzása a Gergés-lápai-víznyelőben
/fotó: Borzsák Péter/

A 38-as forrásbarlangban tervezett kutatás leírása

A barlangban a tavaly feltárt utolsó teremből a járat agyaggal teljesen eltömődve ugyan, de tovább folytatódik. Hozzávetőleges szintezés útján megállaptítottuk, hogy a működő forrástól a barlang jelenlegi végpontja szintben 3-4 m-rel magasabban van. Ennek alapján bizunk abba, hogy ez évi bontásunk során elérjük a barlang aktív vízvezető szakaszát. Tehát kutatásunk folytatásaként a szelvényben lévő agyaggal kitöltött egykori vízvezető járatot kívánjuk követni.

A Lujza-Lyuka-zsambalyban tervezett kutatás leírása

A zsambaly jelenlegi ~~vég~~ végpontja kb 40 méteren két egymást keresztező hasadék, részben cseppkövel, részben törmelékkel elzárta. 1977 évben eddigi munkánk folytatásaképpen szeretnénk a hasadékban felhalmozódott törmeléket eltávolítani és a továbbjutást megkísérelni. Ehhez a munkához kérjük az illetékes szervek beleegyezését, támogatását. A zsambaly helyéből, helyzetéből, körülményeiből feltételezzük, hogy a jelenlegi végpont vagy álfenék, vagy a zsambalyképződés elvének megfelelően a további kürtőrendszer első lépcsője.

A Hármaskuti- viznyelőnél tervezett kutatás leírása

A viznyelő bontásával tavaly elért hasadék elszűkül, de az eredeti kutatóakna alján a törmelék tovább bontható, így a feltárást egyenlőre az akna mélyítésével kívánjuk folytatni.

Célunk, hogy a feltehetően nagyobb vízrendszerhez csatlakozó Hármaskuti nyelő aktív szakaszába bejussunk és ezzel bővítsük a vizellátás szempontjából igen fontos, ismert vízvezető rendszerek számát.

Ehhez a kutatáshoz kérjük az engedélyező szervek jóváhagyását.

A Nászlyuk-barlangban tervezett kutatás leírása

A Nászlyuk-barlang alsóbb szintjei a felszínről egy igen veszélyes omladékos szakaszon át közelíthetők meg. Mivel a barlang térképezését és tudományos feldolgozását a környezetében lévő barlangoktól való lényeges eltérése miatt szükségesnek tartjuk, ezért a munka megkezdése előtt biztonságossá kell tennünk a barlangba való bejutást. A barlang egyik eltömődött kürtője erősen megközelíti a felszint, így alkalmas arra, hogy új biztonságos bejáratot képezzük ki. Ebben az évben a további feldolgozás érdekében ennek a bejáratnak a kibontásához kérjük a felügyeleti szervek engedélyét.

A Kopasz-vigasz barlangban tervezett kutatás leírása

A barlang jelenleg kb 150 m összhosszuságu és a leírásban szereplő tulajdonságai miatt szakemberek számára igen érdekes, szokatlan, új szerű adatokat szolgáltat az Alsó-hegy karsztosodásáról.

Ezért fontosnak tartjuk a barlang részletes tudományos leírását, tanulmányozását, a barlangról készülő térkép befejezését és fotodokumentációját. Ebben az évben az itt végzendő munkánkat elsősorban ezek a feladatok határozzák meg. Ehhez kérjük az engedélykiadására hivatott szervek hozzájárulását.

Kopasz vigasz barlang

A barlang a Nagy Kopasz-gally széles lapos tetejének DNY-i részén található kb 550 m tszf.-i magasságban.

A barlang bejáratát 1973 tavaszán terepbejárás közben találták a Szente István vezette különböző egyesületek tagjaiból álló munkaközösség tagjai. Ennek a munkaközösségnek a tagjai azonban túlnyomó részt a Budapesti Vörös Meteor TE hegymászóiból és a Tektonik bg.kutató csoportba tartozó kutatókból álltak.

A bejárat mögötti 5-10 m hosszujárat már ekkor be lett járva. 1973 nyarán a Szabó pallagi nemzetközi bg kutató tábor résztvevői közül néhányan a barlangban egy napos bontást végeztek. Ez azonban nem vezetett újabb járatok feltárásához. Ez a Nagy Kopasz gally tetején talált barlang rövidsége ellenére szakember számára érdeklődésre tartott számot, mert:

- nem töbrös felszínen található
- a fennsík fölé emelkedő hegytetőn nyílik,

azaz úgy tűnt, hogy nem a fennsíkról ismert zsombolyokhoz hasonló karsztobjektumról van szó.

1976 nyarán egy 7 főből álló csoport egyhetes tábor keretében megbontotta az akkor kb 10 m hosszú barlangot és újabb járatokba jutottak be, mely járatakból további kisebb nagyobb bontásokkal sikerült a barlangot feltárni.

Az 1976 nyári sikeres tábor résztvevői a következők voltak:

Fazekas János
Fazekas Ferenc
Kovács Péter
Börcsök Péter
Szente Istvánné
Tinya Sándor
Szente István

Alkalmilag egy hétvégén mások is besegitettek a tábor munkájába, így

Balog László
Pelikán István
Lengyel János

A barlang nevét arról kapta, hogy a feltáró munkára vállalkozott barlangkutatók közül három, kutató - Fazekas János, Kovács Péter, Tinya Sándor- közvetlenül a honvédséghez való bevonulásuk előtti szabadságát áldozta a barlang feltárására.

A Kopasz vigasz bg tüzköves mészkőben alakult ki. A bg járatokban igen jól megfigyelhető az 5-20 cm vastag csikok váltakozása a 3-4-szer vastagabb mészkő padokkal.

A barlang egy ÉÉK irányú hasadék mentén alakult ki. Járatai általában hasadékszerűek. Az alsóbb szintek járatainak mennyezetében sok helyen 1-4 m átmérőjű, félgömb alakú bemélyedések - a budapesti hévizes eredetű barlangokból ismert gömbfülkékre hasonlító formák - figyelhetők meg. A gömbfülke alatt a járat minden esetben a gömbfülke átmérőjénél kisebb járat keresztmetszettel hasadékszerűen folytatódik.

A barlang felsőbb járatainak talpát szögletes 5-30 cm átmérőjű mészkő törmelék tölti ki, kőtörmelék lejtőket alkotva. A kőtörmelék között agyagos kötőanyag csak elvétve található.

Megfigyelhető, hogy a kőtörmelék lejtő kezdeténél felnyuló kürtők vannak, melyek fokozatosan felharapódzó omlással alakultak ki. A barlang bejárata is egy a felszint erősen megközelítő kürtő felszínig való felharapódzásával jött létre.

A fokozatosan felharapódzó omlást feltehetőleg a töréses szerkezet által kijelölt síkok mentén a beszivárgó víz oldó hatása, esetleg a lehatoló fagy repesztő hatása hozta létre.

Az alsóbb szintek falait több helyen rosszul fejlett borsókó bevonat borítja. Érdekes, de sajnos a bejárásokkal óhatatlanul megkemisülő képződmény, a törmelék lejtő kőtömbjein, illetve túlnyomólag a kőtömbök élein megfigyelhető porózus szerkezetű, gyepcseppkőhöz hasonló, borsókó szerű képződmények. Ezek a képződmények képződési helyük alapján valószínűleg aerosol eredetűek.

.....
Szente István
szakmai tanácsadó